

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770

e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2010. gada 18. janvārī

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Gunārs Kūtris un tiesneses Aija Branta un Kristīne Krūma,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto Edija Lieģa (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikuma Nr. 538/2009),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt Civilprocesa likuma 400. panta pirmās daļas 1. punktu un 405. panta pirmo un trešo daļu (turpmāk – apstrīdētās normas) par neatbilstošiem Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92. pantam.

Civilprocesa likuma 400. panta pirmās daļas 1. punkts noteic:

„Saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšana pieļaujama pēc lūgumiem par saistībām, kas nodrošinātas ar publisku hipotēku vai komercķīli.”

Civilprocesa likuma 405. panta pirmā daļa paredz:

„Pieteikumu par saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanu izlemj tiesnesis vienpersoniski uz iesniegtā pieteikuma un tam pievienoto dokumentu pamata septiņu dienu laikā no pieteikuma iesniegšanas dienas, nepaziņojot par to pieteicējam un parādniekam.”

Savukārt Civilprocesa likuma 405. panta trešā daļa noteic:

„Tiesneša lēmums stājas spēkā nekavējoties, un tam ir izpildu dokumenta spēks. Lēmums izpildāms saskaņā ar sprieduma izpildīšanas noteikumiem. Tas iesniedzams izpildīšanai kopā ar bezstrīdus piespiedu izpildīšanai pakļautā akta norakstu.”

Papildus tam Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu apturēt Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesas tiesneša 2009. gada 23. novembra lēmuma lietā Nr.3-12/4114-2009 izpildi līdz Satversmes tiesas sprieduma spēkā stāšanās dienai.

2. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likumu atbilstību Satversmei. Tādējādi pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

3. Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punkts un 19.² panta pirmā daļa noteic, ka personai ir tiesības iesniegt pieteikumu (konstitucionālo sūdzību) par likumu atbilstību Satversmei tai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā. Saistībā ar šo kritēriju Satversmes tiesas likuma 19.² panta sestās daļas 1. punkts konstitucionālās sūdzības iesniedzējam uzliek pienākumu pamatot, ka ir aizskartas viņam Satversmē noteiktās pamattiesības.

Pieteikums ir iesniegts par tādu tiesību normu savstarpējo atbilstību, par ko Pieteikuma iesniedzējam ir piešķirtas tiesības vērsties Satversmes tiesā. Pieteikumā ir pausts Pieteikuma iesniedzēja uzskats par to, kā apstrīdētās normas ir uz viņu attiecināmas un rada Satversmes 92. pantā noteikto pamattiesību aizskārumu. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu.

Tomēr Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs tiesību normu apstrīdēt tikai tajā daļā, ar kuru tiek aizskartas viņa pamattiesības. No pieteikuma un tam pievienotajiem materiāliem izriet, ka Pieteikuma iesniedzēja saistības ir bijušas nodrošinātas ar publisku hipotēku. Nav gūstams apstiprinājums tam, ka uz Pieteikuma iesniedzēju būtu attiecināms Civilprocesa likuma 400. panta pirmās daļas 1. punkts, ciktāl tas paredz, ka saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšana pieļaujama pēc lūgumiem par saistībām, kas nodrošinātas ar komercķīli. Tādēļ attiecībā uz Civilprocesa likuma 400. panta pirmās daļas 1. punktu Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu vienīgi tiktāl, ciktāl šī norma attiecas uz publisku hipotēku.

4. Pieteikums iesniegts kā konstitucionālā sūdzība. Līdz ar to tam jāatbilst arī pārējām Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktajām prasībām.

Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrā daļa noteic, ka konstitucionālo sūdzību var iesniegt tikai tad, ja ir izmantotas visas iespējas aizstāvēt pamattiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī tādi nepastāv. No pieteikuma secināms, ka iespējas aizstāvēt Pieteikuma iesniedzēja pamattiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem nepastāv.

Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmajai daļai pieteikumā ir norādīts pieteikuma iesniedzējs un institūcija, kas izdevusi apstrīdēto aktu. Pieteikums un tam pievienotie materiāli atspoguļo lietas faktiskos apstākļus. Pieteikumā norādīts uz Satversmē noteikto pamattiesību aizskārumu un sniegts juridiskais pamatojums apstrīdētās normas iespējamai neatbilstībai Satversmes 92. pantam. Tāpat pieteikumā ir ietverts prasījums Satversmes tiesai. Pieteikums atbilst arī pārējām Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktajām prasībām.

Tādējādi uz saņemtā pieteikuma pamata lieta ir ierosināma.

5. Atsevišķi izvērtējams Pieteikuma iesniedzēja lūgums apturēt Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesas tiesneša 2009. gada 23. novembra lēmuma lietā Nr.3-12/4114-2009 izpildi. Ar šo lēmumu piemērotas apstrīdētās normas un lemts par Pieteikuma iesniedzēja saistību bezstrīdus izpildi.

Satversmes tiesas likuma 19.² panta piektā daļa noteic, ka „konstitucionālās sūdzības (pieteikuma) iesniegšana neaptur tiesas nolēmuma izpildi, izņemot gadījumus, kas Satversmes tiesa lēmusi citādi”. Tādējādi Satversmes tiesas likumā ir ietverts vispārējs noteikums, ka lietas ierosināšana Satversmes tiesā neietekmē ar apstrīdēto normu saistīto nolēmumu izpildi. Satversmes tiesa jau iepriekš norādījusi: „Nolēmuma izpildes apturēšana uzskatāma par ārkārtēju Satversmes tiesas procesa līdzekli, un piemērojama tikai svarīgu mērķu sasniegšanai, piemēram, lai nodrošinātu personas tiesību aizsardzību tādos gadījumos, kad nolēmuma izpilde attiecīgajā civillietā, krimināllietā vai administratīvajā lietā pirms Satversmes tiesas nolēmuma spēkā stāšanās varētu padarīt neiespējamu Satversmes tiesas sprieduma izpildi vai radīt būtisku kaitējumu Pieteikuma iesniedzējam.” (*Satversmes tiesas 1. kolēģijas 2009. gada 13. oktobra lēmuma par lietas ierosināšanu 7. punkts.*) Šādas kārtības mērķis ir novērst iespēju, ka personas, kas nav apmierinātas ar nolēmumu attiecīgajā civillietā, krimināllietā vai administratīvajā lietā, izmantotu konstitucionālo sūdzību kā nolēmuma izpildes novilcināšanas līdzekli (*sk. Satversmes tiesas 2005. gada 31. augusta lēmumu „Par atteikšanos apturēt 2005. gada 26. augusta Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesas tiesneses lēmuma civillietā Nr. C 31249605,2496/05*

un 2005. gada 29. augusta Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesas tiesneša lēmuma civillietā Nr. C 31247205,2472/05 izpildi” 2. punktu). Katrā konkrētajā gadījumā pienākums vērtēt, kādas darbības veicamas un kādi nolēmumi izpildāmi līdz Satversmes tiesas nolēmuma spēkā stāšanās brīdim, primāri gulstas uz attiecīgo vispārējās jurisdikcijas vai administratīvo tiesu.

Pieteikuma iesniedzējs nav sniedzis pamatojumu tam, ka Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesas tiesneša 2009. gada 23. novembra lēmuma izpildes apturēšana nepieciešama kāda svarīga mērķa sasniegšanai, piemēram, Satversmes tiesas sprieduma izpildes iespējas nodrošināšanai, pamattiesību aizskāruma novēršanai vai citam līdzvērtīgam mērķim. Pieteikuma iesniedzējs gan norāda, ka lēmuma neapturēšanas gadījumā Satversmes tiesas spriedums kļūtu bezjēdzīgs, tomēr pieteikumā nav ietverts nekāds pamatojums šim apgalvojumam.

Papildus norādāms, ka kārtību, kādā apstrīdama bezstrīdus piespiedu izpildīšana, regulē Civilprocesa likuma 406. pants. Tas noteic parādnieka tiesības celt prasību pret kreditoru un lūgt apturēt bezstrīdus piespiedu izpildīšanu vai arī lūgt prasības nodrošināšanu. Tā kā Civilprocesa likums noteic kārtību bezstrīdus piespiedu izpildīšanas apturēšanai, Pieteikuma iesniedzējam primāri jāizmanto šis mehānisms savu interešu aizsardzībai.

Līdz ar to Satversmes tiesai nav pamata apturēt Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesas tiesneša 2009. gada 23. novembra lēmuma izpildi.

6. Satversmes tiesā izskatīšanai tiek gatavota lieta Nr. 2009-93-01 „Par Civilprocesa likuma 400. panta pirmās daļas 1. punkta un 405. panta pirmās un trešās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. pantam”, kurā par neatbilstošām Satversmes 92. pantam lūgtas atzīt šajā pieteikumā apstrīdētās normas. Minētajā lietā ir saņemts institūcijas, kas izdevusi apstrīdēto normu, – Saeimas – atbildes raksts. Tādēļ nav nepieciešams Saeimu atkārtoti aicināt sniegt atbildes rakstu, kurā būtu ietverts lietas faktisko apstākļu izklāsts un juridiskais pamatojums.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. pantu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

1. Ierosināt lietu „Par Civilprocesa likuma 400. panta pirmās daļas 1. punkta vārdu „publisku hipotēku” un 405. panta pirmās un trešās daļas atbilstību Latvijas

Republikas Satversmes 92. pantam” pēc Edija Lieģa konstitucionālās sūdzības (pieteikuma Nr. 538/2009).

2. Atteikties ierosināt lietu par Civilprocesa likuma 400. panta pirmās daļas 1. punkta, ciktāl tas attiecas uz saistībām, kas nodrošinātas ar komercķīli, atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. pantam

3. Atteikties apturēt Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesas tiesneša 2009. gada 23. novembra lēmuma lietā Nr.3-12/4114-2009 izpildi.

4. Atzīt, ka nav nepieciešams aicināt institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeimu – iesniegt atbildes rakstu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Satversmes tiesas 1. kolēģijas priekšsēdētājs

G. Kūtris